

να με κοιτάς... ...να σε βλέπω

το σχολείο έχει
το δικό του
μερίδιο ευθύνης
στην πρόληψη και
αντιμετώπιση
των εξαρτησιογόνων
ουσιών

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ
ΠΑΙΔΕΙΑΣ
ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ

α Πρόληψη της χρήσης εξαρτησιογόνων ουσιών στο σχολείο:

Η πολιτική πρόληψης του ΥΠΑΝ, που είναι επιστημονικά τεκμηριωμένη, περιλαμβάνει μια σειρά από δράσεις, που καλούνται τα σχολεία να ακολουθήσουν και εστιάζει:

- ➔ Στο θετικό σχολικό κλίμα.
- ➔ Στην έμπρακτη στήριξη ευάλωτων ομάδων.
- ➔ Στην ενδυνάμωση κάθε μαθητή/μαθήτριας που βιώνει δύσκολες συνθήκες.
- ➔ Στη συστηματική αγωγή υγείας, για την ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων.
- ➔ Στο γκρέμισμα της εσφαλμένης διαδεδομένης αντίληψης που επικρατεί μεταξύ των νέων ότι «όλοι έχουν δοκιμάσει».
- ➔ Στην εφαρμογή των σχολικών κανονισμών με συνέπεια.

Η Επιτροπή Αγωγής Υγείας και Πολιτότητας (ΕΑΥΠ) συντονίζει την πολιτική του ΥΠΑΝ και υλοποιεί/προωθεί/συντονίζει δράσεις και προγράμματα πρόληψης σε θέματα Αγωγής Υγείας και ενεργού Πολιτότητας.

β Πρόληψη εξαρτησιογόνων ουσιών στο σχολείο... ΠΩΣ;

1 Σχολείο Χωρίς Καπνό

Η εφαρμογή της πολιτικής της πλήρους απαγόρευσης του καπνίσματος στο σχολείο αποτελεί το ουσιαστικότερο μέτρο πρόληψης κατά του καπνίσματος αλλά και παράνομων ουσιών εξάρτησης στον χώρο του σχολείου.

- ➔ Αυστηρή εφαρμογή της νομοθεσίας για το κάπνισμα (<https://sch.cy/ypan-kapnisma>)
- ➔ Το κάπνισμα απαγορεύεται και ως εκ τούτου θεωρείται ποινικό αδίκημα, τόσο σε κλειστούς όσο και σε ανοικτούς εξωτερικούς χώρους.

- ➔ Απαγορεύεται ακόμα και η χρήση ηλεκτρονικού τσιγάρου (με ή χωρίς νικοτίνη).
- ➔ Κανένας δεν καπνίζει σε οποιοδήποτε σχολικό χώρο (διδασκτικό προσωπικό, μαθητές/μαθήτριες, υπόλοιπο προσωπικό, επισκέπτες).
- ➔ Ενημέρωνονται όλοι/όλες για τη νομοθεσία.
- ➔ Εκπαιδευτικός που καπνίζει σε ανοικτό ή κλειστό χώρο έχει την συνέπεια που επιβάλλει ο Νόμος (πρόστιμο μέχρι €2,000 ή διοικητικό πρόστιμο μέχρι €850 ή €85 εξώδικο).
- ➔ Εξουσιοδοτημένοι λειτουργοί (Αστυνομία, Υγειονομικοί Λειτουργοί Υπουργείου Υγείας ή Δήμου) μπορούν να εκδώσουν εξώδικο ή να εισηγηθούν τη λήψη δικαστικών μέτρων.
- ➔ Ο/Η Διευθυντής/Διευθύντρια του σχολείου φέρει την ευθύνη για τυχόν παράβαση.
- ➔ Για καταγγελίες ή αναφορά για περιστατικά παραβίασης της νομοθεσίας για το κάπνισμα εντός σχολικών χώρων, επικοινωνείτε με τη Γραμμή του Πολίτη, (Αστυνομία Κύπρου) στο **τηλέφωνο 1460**.

2 Πρόγραμμα Σπουδών Αγωγή Υγείας (ΠΣΑΥ)

Η Αγωγή Υγείας αποτελεί το συνδυαστικό κρίκο προληπτικών παρεμβάσεων στο σχολικό περιβάλλον. Στο ΠΣΑΥ περιλαμβάνεται ξεχωριστή ενότητα που αφορά στη «χρήση και κατάχρηση ουσιών εξάρτησης», που περιλαμβάνει συσχετιζόμενες ενότητες όπως: η προαγωγή της αυτοεκτίμησης, η διαχείριση συναισθημάτων, η ανάπτυξη κοινωνικών δεξιοτήτων κ.λπ.

- ➔ Στην ιστοσελίδα ΠΣΑΥ Δημοτικής έχει αναρτηθεί το εγχειρίδιο «Ευχαριστώ που με σκέφτεσαι», που περιλαμβάνει διαβαθμισμένες δραστηριότητες, μεταξύ άλλων, στα θέματα της φύλαξης φαρμάκων, του παθητικού καπνίσματος, των λόγων έναρξης καπνίσματος από νεαρούς/νεαρές, των λόγων χρήσης αλκοόλ από ανήλικους/ανήλικες, του ρόλου των φίλων κ.ά.

https://archeia.moec.gov.cy/mc/685/efcharisto_pou_me_skeftesai_enechiridio.pdf

- ➔ Έχουν σταλεί οδηγίες για αντικαπνιστικές δράσεις («Σχολεία χωρίς καπνό»):

<https://agogyd.schools.ac.cy/index.php/el/yliko/oles-oi-taxeis>

και το κάθε σχολείο μπορεί να επιλέξει περιοχές δράσεων ή/και μεμονωμένες δραστηριότητες, ανάλογα με τις ανάγκες του.

- ➔ Στο μάθημα Αγωγής Υγείας Μέσης Εκπαίδευσης, στην ενότητα «Εξαρτήσεις και Υγεία», οι μαθητές/μαθήτριες έχουν την ευκαιρία να:

- αξιολογούν τον κίνδυνο χρήσης ουσιών και εξαρτητικών συμπεριφορών και να αποδομούν ευρέως διαδομένες και λανθασμένες κοινωνικές αντιλήψεις
- αναλύουν κριτικά τους παράγοντες κινδύνου και προσασίας
- επεξηγούν την αναγκαιότητα αναζήτησης στήριξης (βλ-<https://agogym.schools.ac.cy/index.php/el/>)

- ➔ Αποτελεσματική αντιμετώπιση των μύθων που αφορούν στις ουσίες εξάρτησης. Στην ιστοσελίδα της ΑΑΕΚ μπορείτε να βρείτε αντικειμενικές πληροφορίες για τις ουσίες εξάρτησης (www.naac.org.cy/)

- ➔ Εξωτερικοί φορείς προσφέρουν προγράμματα που εξειδικεύονται στην πρόληψη της χρήσης ουσιών εξάρτησης. Όλα τα προγράμματα πρέπει να υποβάλλονται στην ΑΑΕΚ για σκοπούς αξιολόγησης, απόψεων και έγκρισης. Αυτό συμπεριλαμβάνει και υλικό που διανέμεται στους/στις μαθητές/μαθήτριες στο πλαίσιο διαφόρων μαθημάτων (γπρ15965). Όλα τα επικορηνημένα και εγκεκριμένα από την ΑΑΕΚ προγράμματα είναι διαθέσιμα στην ιστοσελίδα της ΑΑΕΚ:

<https://www.naac.org.cy/el/adeiodotimena-proliptika-programmata>

3 Σχολικό κλίμα:

Μαθητές και μαθήτριες που βιώνουν θετικά συναισθήματα για το σχολείο τους, έχουν λιγότερες πιθανότητες να αναπτύξουν επικίνδυνες συμπεριφορές που σχετίζονται με την υγεία και είναι πιθανότερο να έχουν καλύτερα εκπαιδευτικά αποτελέσματα. Βελτίωση του σχολικού κλίματος, μπορεί να επιτευχθεί μέσα από:

- **Μετάδοση** στους μαθητές και τις μαθήτριες, του αισθήματος ότι περιβάλλονται από εκπαιδευτικούς που νοιάζονται, τους/τις ενθαρρύνουν και έχουν υψηλές προσδοκίες από αυτούς και αυτές.
- **Καλλιέργεια** του αισθήματος περηφάνιας για το σχολείο.
- **Ανάπτυξη πολιτικής** και εφαρμογή προληπτικών δράσεων που έχουν σχέση με θέματα παραβατικότητας.
- **ΕΜΠΡΑΚΤΗ και ΟΧΙ ΕΙΚΟΝΙΚΗ** εμπλοκή των μαθητών και μαθητριών στον καθορισμό των κανονισμών του σχολείου.

➔ **Επιχορήγηση δράσεων για βελτίωση σχολικού κλίματος:** Η ΕΑΥΠ, μέσω του προγράμματος ΔΡΑΣΕ+, επιχορηγεί δράσεις που συμβάλλουν στη βελτίωση του σχολικού κλίματος. Για πληροφορίες, στο τηλέφωνο 22800780.

➔ **Ομάδα Άμεσης Παρέμβασης (ΟΑΠ):** Η ΟΑΠ παρέχει άμεση συνεργασία και στήριξη στις σχολικές μονάδες, σε θέματα διαχείρισης και αντιμετώπισης φαινομένων ενδοσχολικής βίας και ακραίας παραβατικότητας. Η έγκαιρη και αποτελεσματική αντιμετώπιση τέτοιων περιστατικών συμβάλλει ουσιαστικά στην πρόληψη και αντιμετώπιση των ουσιών εξάρτησης. Περισσότερες πληροφορίες για τους όρους εντολής της ΟΑΠ και τις διαδικασίες στήριξης των σχολικών μονάδων που αιτούνται της παρέμβασής της καταγράφονται σε σχετική εγκύκλιο με θέμα “Συνεργασία Ομάδας Άμεσης Παρέμβασης (ΟΑΠ) με τις σχολικές μονάδες”, που αναρτάται στην αρχή κάθε σχολικής χρονιάς.

➔ **Παρατηρητήριο για τη Βία (ΠΑ.ΒΙ.Σ.):** Το Παρατηρητήριο για τη Βία στο Σχολείο (ΠΑ.ΒΙ.Σ.), μέσω των δομών του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου Κύπρου, παρέχει στήριξη στις σχολικές μονάδες με προσφορά επιμορφωτικών προγραμμάτων πρόληψης και αντιμετώπισης της βίας και παραβατικότητας και άλλων δράσεων στο πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής για Πρόληψη και Διαχείριση της Βίας στο Σχολείο, καθώς και εξειδικευμένα προγράμματα επαγγελματικής μάθησης για τους/τις εκπαιδευτικούς. (www.pi.ac.cy/pavis)

4 Στήριξη Μαθητριών και Μαθητών ευάλωτων ομάδων

Η παροχή βοήθειας σε ένα άτομο στις δύσκολες στιγμές της προσωπικής, οικογενειακής και μαθητικής ζωής του είναι ένας από τους κύριους στόχους των σύγχρονων προγραμμάτων πρόληψης για τις ουσίες εξάρτησης. Στο σχολείο καλούμαστε να ενδυναμώσουμε τις μαθήτριες και τους μαθητές μέσα από ένα δίκτυο υποστηρικτικών διαδικασιών, όπως:

- **Οικονομική Στήριξη** μαθητών/μαθητριών που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες πληθυσμού σε δράσεις δημιουργικής απασχόλησης εκτός σχολικού χρόνου. Το Πρόγραμμα στήριζει τα τελευταία χρόνια γύρω στα 800 παιδιά ετησίως.

(<https://sch.cy/evalotes-omades-apog>)

- **Πρόγραμμα «Ιστός»** (αφορά σε παιδιά με σοβαρές δυσκολίες, που πιθανόν να συνδέονται με τη χρήση ουσιών εξάρτησης, καθώς και προβλήματα στη συνεργασία της οικογένειας με το σχολείο).

- **Προληπτικό Πρόγραμμα** για Προπαρασκευαστική Μαθητεία (εξατομικευμένη πολυεπίπεδη στήριξη σε μαθητές/τριες και μέλη των οικογενειών τους).

- **Προμήθεια** δωρεάν αθλητικού υλικού σε αθλητές και αθλήτριες που ανήκουν σε ευάλωτες ομάδες (συνεργασία με ΑΑΕΚ και ΚΟΑ).

<https://sch.cy/stirixi-ev-athlton>

Για τις πιο πάνω δράσεις, πληροφορίες/επικοινωνία με ΕΑΥΠ, eayp@schools.ac.cy

- **Μαθητικά Σεμινάρια Αγωγής Υγείας**, τα οποία διοργανώνονται και συντονίζονται από την Επιθεώρηση Βιολογίας σε συνεργασία με τη Διεύθυνση Νοσηλευτικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Υγείας. Πρόκειται για διήμερα βιωματικά εργαστήρια στα οποία εφαρμόζεται το εκπαιδευτικό υλικό «Ξέρω τι ζητάω». Στα ΜΣΑΥ συμμετέχουν μαθητές και μαθήτριες της Β΄ τάξης γυμνασίου παγκύπρια.

Για πληροφορίες: dme-viologia@schools.ac.cy

Υ Σχολείο και αντιμετώπιση μαθητών/μαθητριών χρηστών/χρηστριών και καπνιστών/καπνιστριών

➔ **Για χρήστες/χρήστριες μαθητές/μαθήτριες που αναζητούν βοήθεια:**

- Πρωτόκολλο Παραπομπής των μαθητών/τριών που κάνουν χρήση ουσιών εξάρτησης προς εξειδικευμένα Θεραπευτικά Κέντρα μέσα από διαδικασίες εχεμύθειας. Για το Πρωτόκολλο του κάθε σχολείου υπεύθυνος/η είναι ο/η Καθηγητής/τρια ΣΕΑ. Για περισσότερες πληροφορίες μπορείτε να επικοινωνείτε με την ΥΣΕΑ στο τηλ. 22800931.

<https://sch.cy/parapompi-math-ousies>

➔ **Για μαθητές/μαθήτριες με θέματα χρήσης-διακίνησης:**

- Οδηγός Πρακτικών Χειρισμού Θεμάτων Εξαρτητικών Συμπεριφορών μεταξύ ΥΠΑΝ-ΥΚΑΝ-ΑΑΕΚ. Το Πρωτόκολλο καταγράφει τις ενέργειες στις οποίες οφείλει να προβαίνει το προσωπικό των σχολείων και τα μέλη της ΥΚΑΝ στις ακόλουθες περιπτώσεις:

(α) Υποψία ύπαρξης/διακίνησης ουσιών στο σχολείο

(β) Υποψία μαθητή/μαθήτριας σε χρήση

(γ) Καταγγελία για κατοχή/διακίνηση,

(δ) Μαθητής/τρια με πρόβλημα χρήσης που ζητά βοήθεια

(ε) Σύλληψη/ανάκριση/ποινική δίωξη μαθητών/μαθητριών

<https://sch.cy/cheirismos-exartitikon-symp>

➔ **Ενημέρωση στρατεύσιμων τελειόφοιτων:**

Ετήσια ενημέρωση, με εγκύκλιο, όλων των στρατεύσιμων τελειοφοιτών για τον έλεγχο για παράνομες ουσίες αν επιλέξουν συγκεκριμένα σώματα της Εθνικής Φρουράς, στα οποία διενεργούνται έλεγχοι για ανίχνευση ναρκωτικών ουσιών.

<https://sch.cy/egkyklios-elenchoi-ousies>

Έκδοση

**Επιτροπής Αγωγής Υγείας
και Πολιότητας (ΕΑΥΠ)**

eayp@schools.ac.cy

τηλ. 22809527